

ВСТУПНЕ СЛОВО

О. І. Стеценко-Баранова

начальник відділу аспірантури та науково-дослідної роботи

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПОСТІЙНО-ДІЮЧОГО СЕМІНАРУ

***Анотація.** У статті розглянуто деякі питання організації і проведення відділом аспірантури та науково-дослідної роботи Міжнародного гуманітарного університету постійно-діючого семінару (ПДС) здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; наведено приклади ПДС з різних освітньо-наукових програм; розкрито зміст діяльності ПДС як ефективного механізму здійснення організаційно-інформаційної та консультативної підтримки аспірантів з різних освітньо-наукових програм та створення якісної системи підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до організації та проведення власного наукового дослідження.*

***Ключові слова:** здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, освітньо-наукова програма, постійно діючий семінар, індивідуальний науковий план роботи аспіранта, вибіркові дисципліни, презентація освітньо-наукової програми.*

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою вищого навчального закладу (наукової установи) для кожної спеціальності. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема, здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію [1].

У Міжнародному гуманітарному університеті підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спрямована на виконання основного завдання – підготовку висококваліфікованих майбутніх науковців з урахуванням сучасних вимог до освіти та науки та здійснюється за освітньо-науковими програмами і навчальними планами за широким діапазоном спеціальностей, а саме: 081-Право, 293-Міжнародне право, 073-Менеджмент, 221-Стоматологія, 053-Психологія, 035-Філологія, 034- Культурологія.

Політика Міжнародного гуманітарного університету щодо забезпечення якості освіти спрямована на розвиток культури якості, яка включає пошук шляхів удосконалення якості та відображає взаємозв'язок між науковими дослідженнями, з одного боку, та навчанням і викладанням, з іншого, а також враховує національний контекст, у якому працює заклад, інституційний контекст і стратегічний підхід закладу. Внутрішня система забезпечення якості освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів: розроблення і затвердження освітніх програм відповідно до Стандартів вищої освіти, певного рівня Національної рамки кваліфікації вищої освіти, а також й рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти; постійний моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм, їх модернізація та аналіз на відповідність вимогам студентів та ринку праці; впровадження студенто-центрованого навчання, викладання та оцінювання; підвищення якості контингенту здобувачів вищої освіти; забезпечення необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти зовнішньою освітньою програмою; організація інформаційного менеджменту, у тому числі збір, аналіз і використання відповідної інформації для ефективного управління освітнім процесом; запровадження системи опитування як інструменту для зворотного зв'язку з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами; забезпечення; забезпечення публічності інформації про діяльність МГУ; здійснення самооцінки якості освіти й освітньої діяльності як основи для зовнішнього забезпечення якості; створення ефективної системи та механізмів забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників, педагогічних та інших працівників МГУ та здобувачів вищої освіти [2].

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Міжнародному гуманітарному університеті щорічно відбувається за різними освітньо-науковими програмами, але всі вони мають відповідати вимогам Стандарту вищої освіти щодо переліку компетентностей, які отримують здобувачі, обсягу кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти, системі оцінювання, формами атестації тощо. Освітньо-наукова програма з кожної спеціальності є основою для формування навчальних планів з кожної спеціальності, тому що визначає зміст навчання та регламентує організацію освітнього процесу. Навчальний план кожної освітньо-наукової програми визначає графік навчального процесу; перелік і обсяг обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін; проходження практики та інших видів навчальної роботи у кредитах ЄКТС; послідовність, види навчальних занять та їх обсяг; форми підсумкового контролю. На підставі навчального плану складається робочий план для кожного курсу певної форми навчання.

Освітньо-наукова програма та навчальний план з кожної спеціальності є джерелом формування для індивідуального навчального та індивідуального плану наукової роботи плану аспіранта, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи іншого структурного підрозділу Університету [3].

Після прийняття рішення приймальної комісії про зарахування вступника до аспірантури видається наказ ректора Університету, у якому одночасно з його зарахуванням призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

Загальним Планом науково-дослідної роботи Міжнародного гуманітарного університету затверджено щорічне проведення начальником відділу аспірантури та науково-дослідної роботи постійно-діючого семінару для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії 1–4 курсів з проблеми: «Новітні підходи до організації самостійної роботи аспірантів під час написання дисертаційного дослідження». Проведення постійно-діючого семінару завжди проводиться з використанням інтерактивних вправ («Знайомство», «Очікування», підведення підсумків семінару «Для мене сьогодні важливим було», тощо).

Стало доброю традицією Міжнародного гуманітарного університету, одразу після зарахування до аспірантури здобувачів 1 курсу, залучати їх до участі у постійно-діючому семінарі з проблеми: «Загальні підходи та окремі рекомендації щодо складання Індивідуального плану роботи аспіранта». В рамках цього семінару відбувається посвята в аспіранти 1 курсу, вручення від Президента та Ректора університету Пам'ятних папок аспіранта з індивідуальним навчальним та науковим планом роботи аспіранта, заліковою книжкою. Вже на першому засіданні постійно-діючого семінару в аспірантів 1 курсу закладаються необхідні для подальшого навчання аспірантів знання та вміння щодо планування роботи під час заповнення Індивідуального навчального та Індивідуального наукового планів роботи аспіранта. Індивідуальний план роботи аспіранта складається з: Індивідуального навчального плану роботи та Індивідуального плану наукової роботи аспіранта.

План проведення постійно-діючого семінару для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії 1 курсу з проблеми: «Загальні підходи та окремі рекомендації щодо складання Індивідуального плану роботи аспіранта»

№ п/п	Зміст роботи	Час роботи	Обладнання	Виконавець
1.	Реєстрація аспірантів – учасників семінару.	11.00–12.00	Журнал обліку аспірантів	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
2.	Вітальне слово. Оголошення Наказу про зарахування аспірантів 2022 року.	12.00–12.15	Наказ № 1505 від 14.09.22 про зарахування аспірантів	Ректор університету, д.ю.н., професор Громошенко К.В.
3.	Вітальне слово. Вручення Пам'ятних папок аспіранта 2022 року	12.15–12.30	Пам'ятні папки аспіранта 2022 року	Перший проректор університету, д.психол.н., професор Лефтеров В.О.
4.	«Знайомство»: – Об'єднання в пари; – Представлення один одного	12.30–12.50	Комунікативна вправа: «Знайомство».	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

5.	«Очікування» від роботи семінару: – «Від сьогоднішнього семінару я очікую...»	12.50–13.00	Комунікативна вправа: «Очікування».	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
6.	Формування в аспірантів навичок та вмій планування самостійної роботи щодо заповнення Індивідуального навчального та Індивідуального наукового планів роботи аспіранта.	13.00–13.30	Навчальна вправа: «Робота в малих групах»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І. Гаранти освітніх програм
7.	Процедура закріплення теми дисертаційного дослідження аспіранта: 1. Вибір теми Д/Д. 2. Обґрунтування теми Д/Д. 2. Погодження теми з науковим керівником. 3. Обговорення та схвалення теми дисертаційного дослідження на кафедрі. 4. Затвердження теми дисертаційного дослідження на Вченій раді університету.	13.30–14.30	<u>29 аспірантів 1 курсу</u> <u>Спеціальності:</u> <i>081-Право</i> <i>293-Міжнародне право</i> <i>221-Стоматологія</i> <i>073-Менеджмент</i> <i>053-Психологія</i>	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І. <u>Гаранти освітніх програм та члени проектних груп:</u> д.ю.н., доц. Манько Д.Г. д.ю.н., професор Андрейченко С.С. д.мед.н., професор Чумакова Ю.Г. к.тех.н., доцент Дишкантюк О.В. к.псих.н., доц. Бедан В.Б.
8.	Підведення підсумків семінару. «Для мене сьогодні важливим було...»	14.30–15.00	Комунікативна вправа «Підсумки»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

Орієнтація освітньої-наукової програми зі спеціальності 221-Стоматологія націлена на підготовку Фундаментальних та прикладних наукових досліджень, спрямованих на покращення первинної та вторинної профілактики стоматологічних захворювань, розробку інноваційних технологій їх діагностики та лікування.

**План проведення постійно-діючого семінару для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії 1 курсу з проблеми:
«Презентація освітньо-наукової програми спеціальності 221-Стоматологія»**

№ п/п	Зміст роботи	Час роботи	Обладнання	Виконавець
1.	Реєстрація аспірантів – учасників постійно-діючого семінару.	11.00–12.00	<u>Журнал</u> обліку аспірантів	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
2.	«Очікування» від роботи семінару: «Від сьогоднішнього семінару я очікую...»	12.15–12.30	Комунікативна вправа «Очікування».	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
3.	Ознайомлення з освітньо-науковою програмою (ОНП) Стоматологія: – структура, – навчальний план; – дисциплін; – кредити; – компетентності; – система оцінювання.	12.30–13.30	Освітньо-наукова програма зі спеціальності Стоматологія	<u>Гарант ОНП Стоматологія:</u> д.мед. н, професор Чумакова Ю.Г
4.	НД тема кафедри Загальної стоматології: « Обґрунтування методів діагностики, профілактики та комплексного лікування уражень твердих і м'яких тканин ротової порожнини в осіб різного віку». – реалізація ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВОГО ПЛАНУ АСПІРАНТА в рамках НД Темі кафедри; – наукові школи; – наукові керівники; – залучення аспірантів до виконання НДР кафедри.	13.30–14.30	<u>План</u> науково-дослідної роботи кафедри	<u>Завідувач кафедри:</u> д.мед н, професор Чулак Л.Д. <u>Керівники наукових шкіл:</u> д.мед н, професор Чумакова Ю.Г. д.мед н, професор Терешина Т.П. д.мед н, професор Шутурминський В.Г.
5.	Ознайомлення з переліком вибіркового компонентів освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії у 2022–2023 н. р.	14.30–14.45	<u>Перелік</u> вибіркового дисциплін 2022–23 н. р.	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

6.	Презентація вибіркового дисциплін: 1. Етичні проблеми в медицині. 2. Медична статистика. 3. Математичне моделювання в медицині та біології. 4. Матеріалознавство у стоматології.	14.45–15.30		Викладачі вибіркового дисциплін: д.мед н, професор Терешина Т.П. д.тех. н, професор Задорожний В.Г. д.мед н, професор Шутурмінський В.Г.
7.	Підведення підсумків семінару. «Для мене сьогодні важливим було...»	15.30–15.45	Комунікативна вправа «Підсумки»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

Освітньо-наукова програма зі спеціальності 081-Право фокусується на здатності здійснювати дослідницьку, викладацьку та практичну діяльність; здійснювати наукові розробки у правовій сфері; проведення занять з юридичних дисциплін; здійсненні юридичної практичної діяльності; оволодінні мистецтвом створення правових актів [4].

**План проведення постійно-діючого семінару для здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії 1 курсу з проблеми:
«Презентація освітньо-наукової програми спеціальності 081-Право»**

№ п/п	Зміст роботи	Час роботи	Обладнання	Виконавець
1	Реєстрація аспірантів – учасників постійно-діючого семінару.	11.00–12.00	Журнал обліку аспірантів	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
2	«Очікування» від роботи семінару: «Від сьогоднішнього семінару я очікую...»	12.15–12.30	Комунікативна вправа «Очікування»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
3.	Ознайомлення з освітньо-науковою програмою (ОНП) Право: – структура, – кредити;- дисципліни; – навчальний план; – компетентності; – система оцінювання.	12.30–13.45	Освітньо-наукова програма зі спеціальності Право	Гарант ОНП Право: д.ю.н, доцент Манько Д.Г.
4.	НД тема кафедри <u>Державно-правових дисциплін</u> : «Теоретико-правові засади розвитку держави, права та юридичної діяльності в умовах становлення глобального інформаційного суспільства». – реалізація ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВОГО ПЛАНУ АСПІРАНТА в рамках НД теми кафедри; – наукова школа; – наукові керівники; – залучення аспірантів до виконання НДР кафедри.	13.45–14.00	План науково-дослідної роботи кафедри <u>ДПД</u>	Завідувач кафедри <u>ДПД</u> : д.ю.н, доцент Манько Д.Г.
5	НД тема кафедри <u>Кримінального права, процесу та криміналістики</u> : «Правові та криміналістичні проблеми реформування кримінальної юстиції». – реалізація ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВОГО ПЛАНУ АСПІРАНТА в рамках НД теми кафедри; – наукова школа; – наукові керівники; – залучення аспірантів до виконання НДР кафедри.	14.00–14.15	План науково-дослідної роботи кафедри <u>КППК</u>	Завідувач кафедри <u>КППК</u> : д.ю.н, професор Подобний О.О.
6	НД тема кафедри <u>Цивільного та господарського права та процесу</u> : «Приватно-правова сфера України в контексті європейської інтеграції». – реалізація ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВОГО ПЛАНУ АСПІРАНТА в рамках НД теми кафедри; – наукові школи; – наукові керівники; – залучення аспірантів до виконання НДР кафедри.	14.15–14.30	План науково-дослідної роботи кафедри <u>ЦГПП</u>	В.о. завідувача кафедри <u>ЦГПП</u> : д.ю.н, професор Діденко Л.В.

7.	Ознайомлення з переліком вибірових компонентів освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії у 2022–2023 н. р.	14.30–14.45	Перелік вибірових дисциплін 2022–23 н. р.	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
8.	Презентація вибірових дисциплін: 1. Креативність у правоінтерпретаційній діяльності. 2. Юридичні технології у праві: теорія та практика. 3. Оперативно-розшукова політика і практика протидії злочинності. 4. Особливі порядки кримінального провадження в концепції кримінального процесу України. 5. Сучасні проблеми цивілістики та методологія їх дослідження. 6. Актуальні аспекти договірних відносин у сімейному праві.	14.45–15.45	кафедра ДПД кафедра КППК кафедра ЦППП	Викладачі вибірових дисциплін: д.ю.н, доцент Манько Д.Г. д.ю.н, професор Подобний О.О. д.ю.н, професор Діденко Л.В.
9.	Підведення підсумків семінару. «Для мене сьогодні важливим було...»	15.45–16.00	Комунікативні на вправа «Підсумки»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

Освітньо-наукова програма зі спеціальності 293-Міжнародне право націлена на формування дослідницьких, науково-педагогічних та прикладних компетенцій, необхідних для здійснення якісної діяльності у сфері міжнародного права. ОНП з Міжнародного права заснована на застосуванні креативних підходів, що ґрунтуються на передових методологіях наукового пізнання і ефективних програмах реалізації юридичних досліджень у сфері сучасного міжнародного права, здійснення педагогічної діяльності.

**План проведення постійно-діючого семінару для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії 1 курсу з проблеми:
«Презентація освітньо-наукової програми спеціальності 293-Міжнародне право»**

№ п/п	Зміст роботи	Час роботи	Обладнання	Виконавець
1.	Реєстрація аспірантів – учасників постійно-діючого семінару.	11.00–12.00	Журнал обліку аспірантів	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
2	«Очікування» від роботи семінару: «Від сьогоднішнього семінару я очікую...»	12.15–12.30	Комунікативна вправа «Очікування»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.
3.	Ознайомлення з освітньо-науковою програмою (ОНП) Міжнародне право: – структура, – кредити;- дисципліни; – навчальний план; – компетентності; – система оцінювання.	12.30–13.45	Освітньо-наукова програма зі спеціальності Міжнародне право	Гарант ОНП Міжнародне право: д.ю.н, професор Андрейченко С.С.
4.	НД тема кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства: «Розвиток міжнародного права в епоху викликів та загроз» – реалізація ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВОГО ПЛАНУ АСПІРАНТА в рамках НД теми кафедри; – наукова школа; – наукові керівники; – залучення аспірантів до виконання НДР кафедри.	13.45–14.00	План науково-дослідної роботи кафедри МППП	Завідувач кафедри МППП: д.ю.н, професор Андрейченко С.С.
5.	Ознайомлення з переліком вибірових компонентів освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії у 2022–2023 н. р.	14.30–14.45	Перелік вибірових дисциплін 2022–23 н. р.	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

6.	Презентація вибіркового дисциплін: 1. Проблеми теорії та практики міжнародного гуманітарного права. 2. Міжнародно-правові заходи забезпечення екологічної політики. 3. Сучасне міжнародне морське право: теорія та практика. 4. Еволюція європейського права прав людини. 5. Міжнародне кримінальне право: сучасна теорія та практика 6. Проблеми теорії і практики міжнародно-правової відповідальності.	14.45–15.45	кафедра МППП	Викладачі вибіркового дисциплін: д.ю.н., професор Андрейченко С.С. к.ю.н., доцент Хендель Н.В.
9.	Підведення підсумків семінару. «Для мене сьогодні важливим було...»	15.45–16.00	Комунікативні на вправа «Підсумки»	Начальник відділу аспірантури Стеценко-Баранова О.І.

Організація та проведення постійно-діючого семінару здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії відділом аспірантури та науково-дослідної роботи у Міжнародному гуманітарному університеті – це ефективний механізм здійснення організаційно-інформаційної та консультативної підтримки аспірантів з різних освітньо-наукових програм. Основним завданням його є створення ефективної системи підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до організації та проведення власного наукового дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року. Урядовий кур'єр від 27.04.2016 – № 80.
2. Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у Міжнародному гуманітарному університеті, прийняте Вченою радою університету, протокол № 7 від 27 серпня 2020 року.
3. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Міжнародному гуманітарному університеті, прийняте Вченою радою університету, протокол № 5 від 22 червня 2020 року.
4. Освітньо-наукова програма зі спеціальності 081-Право, прийнята Вченою радою університету, протокол № 8 від 16 травня 2022 року.

O. Stetsenko-Baranova. Organizational and informational support of postgraduate students at the international humanitarian university with the help of a permanent seminar. – Article.

Summary. The article deals with some issues of organization and holding a permanent seminars for postgraduate students by the Department of Postgraduate Studies and Scientific Research of the International Humanitarian University; examples of permanent seminars from various educational and scientific programs are given; the content of the permanent seminars as an effective mechanism for the implementation of organizational, informational and consultative support for postgraduate students from various educational and scientific programs and the creation of a qualitative system of training of applicants for the degree of Doctor of Philosophy for the organization and conducting of their own scientific research is revealed.

Key words: applicant for the degree of Doctor of Philosophy, educational-scientific program, permanent seminar, individual scientific work plan of a postgraduate student, optional disciplines, presentation of the educational-scientific program.